

Wijchen

VERKIEZINGSPROGRAMMA CDA WIJCHEN

Voor een aantrekkelijk, vitaal en duurzaam Wijchen

VOORWOORD

Op 21 maart 2018 gaat Nederland weer naar de stembus om nieuwe gemeenteraden te kiezen. Voor u ligt het verkiezingsprogramma van het CDA Wijchen voor de komende raadsperiode.

Aan het begin van de 21e eeuw zijn nieuwe ontwikkelingen en opeenvolgende veranderingen aan de orde van de dag. Om deze reden is de oriëntatie op de uitgangspunten van het CDA steeds van belang. In de komende raadsperiode zullen er zich ongetwijfeld onvoorziene ontwikkelingen voordoen en maatschappelijke vraagstukken gaan opspelen, die niet in dit programma zijn beschreven. Dat is ook de reden waarom hier de vier christendemocratische uitgangspunten kort uiteengezet worden:

Publieke gerechtigheid: Het CDA staat pal voor de rechtsstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid.

Gespreide verantwoordelijkheid: Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief.

Solidariteit: Het CDA zet in op betrokken burgers om de onderlinge verbondenheid te versterken.

Rentmeesterschap: Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur.

Sinds mensenheugenis draagt het CDA haar steentje bij aan onze mooie gemeente. Aanvankelijk als grote coalitiepartij en de afgelopen vier jaar als oppositiepartij. Het CDA heeft er mede voor gezorgd dat Wijchen een gemeente is om trots op te zijn. Trots op onder meer de goede voorzieningen, de verenigingen, de sportclubs, de infrastructuur en de bloeiende bedrijven. Maar vooral ook op de mensen die er wonen, werken, ondernemen en samenleven. Hun talent, hun veerkracht en hun inzet maakt Wijchen tot wat het nu is.

Het prachtige gebied waarin wij mogen wonen en werken verdient een sterke toekomst. Dat vraagt van het CDA om een visie op die toekomst: hoe willen wij onze gemeente doorgeven aan onze kinderen. Dat vraagt dan ook om een visie ten aanzien van onder meer veiligheid, duurzaamheid, wonen en werkgelegenheid. Samenwerking in de regio en gezonde gemeentefinanciën zijn daarbij cruciaal. Kortom een saamhorig, vitaal en duurzaam Wijchen, niet alleen voor het centrum maar ook voor de Wijchense kernen.

In dit voorliggende verkiezingsprogramma 2018 – 2022 maakt het CDA Wijchen duidelijk wat u de komende vier jaren van ons mag verwachten. Niet alles is gedetailleerd uitgewerkt. Het zijn de hoofdlijnen waar de fractie zich de komende periode voor gaat inzetten. Hopelijk voor u de aanleiding om bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen op het CDA te stemmen.

Het CDA is er trots op langdurig te hebben bijgedragen aan de toekomst van de gemeente Wijchen. Er is heel veel goed werk verricht maar het is nog niet af. Alle kernen van Wijchen zijn bij het CDA in goede handen. Dat hebben we laten zien. Met een sterk CDA kunnen we ook de komende vier jaar doorgaan met het verder op orde brengen van ons prachtig dorp. In dit verkiezingsprogramma leest u wat onze inzet is voor een saamhorig, vitaal en duurzaam Wijchen. Daarbij hebben wij uw steun en stem hard nodig.

Bertus van Heugten
Voorzitter CDA Wijchen

SAMENGEVAT: ONZE BELANGRIJKSTE SPEERPUNTEN

Hechte en vitale samenleving

- gratis verklaring omtrent gedrag (VOG) voor vrijwilligers
- aansprakelijkheidsverzekering voor vrijwilligers
- leges afschaffen voor niet-commerciële evenementen
- steun aan maatschappelijke initiatieven voor armoedebestrijding
- armoede-vertrouwenspersoon op scholen
- minimaregelingen koppelen aan de 'Pas van Wijchen'
- behoud peuterspeelzalen bij de basisscholen in de wijken en dorpen
- tijdig blijven schakelen naar de juiste vorm van jeugdhulp
- monitoring en financiële verantwoording jeugdzorg beter inzichtelijk en op orde maken
- jongerenoverlast bestrijden door handhaving en deze voorkomen middels plan van aanpak
- een wijkgebouw met óók activiteiten voor senioren in het centrum van Wijchen
- eenzaamheidsbestrijding als belangrijk speerpunt in het zorg- en welzijnsbeleid
- verpaupering Mawi-terrein, Kraanvogelstraat en boerderij Schoemaker tegengaan
- rookvrije sportvelden en speeltuinen

Verkeer, vervoer en recreatie

- digitaal dynamisch verkeersmanagement bij toegangswegen
- handhaving overlast stationsomgeving
- verbetering doorstroming knooppunt Bankhoef
- verbeteren leefbaarheid in Niftrik, Leur en Hernen door langere geluidswal en meer geluidsschermen A50
- voldoende en gratis toegankelijke parkeervoorzieningen in centrum en bij bedrijventerreinen
- buurt-flits service voor meer verkeersveiligheid in woonwijken en dorpen
- landbouwverkeer buiten de dorpen omleiden
- een 'Wijchens fietsplan', dat ervoor zorgt dat fietsen en wandelen 'eerste keus vervoersmiddelen' worden
- meer fietsstraten aanleggen waarbij auto's te gast zijn
- lopend en fietsend naar school de nieuwe norm maken
- de mogelijkheid voor een hotel in het centrum
- rondje Wijchens meer afmaken langs Oosterpark, Huurlingsdam en Kerkeveld

Wonen

- 500 extra woningen in het woningcontingent tot 2025.
- bouwen in de dorpen
- opknappen Kraanvogelterrein
- starterswoningen, bijvoorbeeld in 'Lambrasse II'
- (huur-)appartementen voor jongeren en senioren
- voldoende aanbod van seniorenwoningen in nabijheid van voorzieningen

Ondernemerschap en Werkgelegenheid

- vitale bedrijventerreinen door gerichte handhaving, parkeervoorzieningen en betere bereikbaarheid
- stoppen van illegaal overnachten bedrijventerreinen en onderzoek naar alternatief voor collectief parkeerterrein voor vrachtwagens
- nieuwe supermarkten alleen in bestaande panden en in centrum Wijchen
- slimme, duurzame (straat-)verlichting
- lichtplan voor het centrum van Wijchen
- bedrijfsverzamelgebouwen voor ZZP-ers mogelijk maken
- zuinig omspringen met buitengebied, waarbij wel ruimte moet blijven voor bedrijvigheid
- hoge prioriteit geven aan de bemiddeling van mensen met een bijstandsuitkering

Duurzaamheid

- 100% afvalvrij Wijchen door circulair gemeentelijk inkopen, ondertekening grondstoffenakkoord en een duurzaamheidsprijs
- realiseren voldoende windenergie voor een energieneutraal Wijchen door bouwen van windmolens
- minder tegels en meer groen in tuinen en wijken voor een betere waterhuishouding
- meer duurzame led-verlichting in de openbare ruimte
- nieuwe woningen die energieneutraal zijn en niet langer afhankelijk van fossiele brandstoffen
- verder verduurzamen van de bestaande woningvoorraad
- onderzoek naar innovatieve mogelijkheden verduurzaming maatschappelijk vastgoed
- ondernemers verleiden tot duurzaam ondernemen

Samenwerking in de regio

- Wijchen blijft een vitale zelfstandige gemeente

Gezonde gemeentefinanciën

- volledig transparante uitgaven
- geen verhoging van de OZB, tenzij prijsindexering en/of bijzonder maatschappelijk belang

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Samengevat: onze belangrijkste speerpunten	4
Inhoudsopgave	7
1. Hechte en vitale samenleving	9
1.1. Samenleving voorop!	9
1.2. Vrijwilligerswerk	9
1.3. Burgerparticipatie en leefbaarheidsgroepen	9
1.4. Armoedebestrijding door maatschappelijke participatie	10
1.5. Familie en gezin	10
1.6. Jeugdzorg	11
1.7. Ouderenbeleid	11
1.8. Eenzaamheid	12
1.9. Overlast en verpaupering tegengaan	12
2. Verkeer en Vervoer	14
2.1. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan	14
2.2. Openbaar vervoer en spoor	14
2.3. Autoverkeer	15
2.4. Landbouwverkeer	16
2.5. Fietsen en wandelen	17
2.6. Recreatie en toerisme	17
3. Wonen	19
3.1. Voldoende en betaalbare woningen	19
3.2. Duurzame woningbouw	20
4. Ondernemerschap en werkgelegenheid	21
4.1. Economie	21
4.2. Bedrijventerreinen	21
4.3. Ondernemen in het Wijchense centrum	21
4.4. ZZP-ers ruim baan	23
4.5. Ondernemen in het buitengebied en agrarische sector	23
4.6. Werkgelegenheid	24
5. Duurzaamheid	26

5.1.	Afvalvrij Wijchen	26
5.2.	Energie neutraal Wijchen	26
5.3.	Windenergie	27
5.4.	Zonne-energie en biogas	27
5.5.	Water in Wijchen	27
5.6.	Duurzame verlichting	28
5.7.	Duurzaam ondernemen	28
5.8.	Verduurzaming vastgoed	28
6.	Samenwerking in de regio	29
6.1.	Gemeentelijke samenwerking	29
7.	Gezonde gemeentefinanciën	30
7.1.	Spaarzaamheid	30
7.2.	Transparantie	30
7.3.	Gematigde lokale lasten	30

1. HECHTE EN VITALE SAMENLEVING

1.1. Samenleving voorop!

Het CDA Wijchen wil de komende jaren blijven werken aan sterke buurten, wijken en dorpen; aan een samenleving waar al onze inwoners zich veilig en thuis voelen. Wij willen dat de gemeente Wijchen initiatieven van inwoners ruim baan geeft.

1.2. Vrijwilligerswerk

Vrijwilligers, mensen die zich met hart en ziel inzetten voor een ander, vormen een onmisbare schakel in de binding en leefbaarheid van onze dorpen, wijken en buurten. We zien steeds vaker dat vrijwilligers al dan niet in georganiseerd verband publieke taken overnemen en nieuwe vormen van dienstverlening bedenken voor hun gemeenschap. Deze positieve ontwikkeling verdient ondersteuning, onder meer door onnodige regels te schrappen. De gemeente kan veel doen om vrijwilligerswerk makkelijker en leuker te maken.

Het CDA Wijchen wil

- gratis verklaring omtrent gedrag (VOG) voor vrijwilligers
- dat vrijwilligers een aansprakelijkheidsverzekering via de gemeente kunnen afsluiten
- een goede verhouding tussen de noodzakelijke veiligheidseisen en regeldruk voor organisatoren
- leges afschaffen voor niet commerciële evenementen

1.3. Burgerparticipatie en leefbaarheidsgroepen

Wij vinden het belangrijk dat wijken en dorpen invloed hebben op het beleid. Wij geven de leefbaarheidsgroepen een eigen en een ruim budget voor initiatieven vanuit elke kern of wijk. Van de leefbaarheidsgroepen en dorpsontwikkelplan-groepen (DOP's) verwachten wij dat zij een goede afspiegeling zijn van de dorpen en wijken.

Het CDA Wijchen omarmt burgerinitiatieven vanuit ons vertrouwen in de samenleving. Dit past bij de CDA-visie waarin de samenleving het eerst aan zet is en de gemeente vanuit haar eigen taak en opdracht daaraan dienstbaar is.

Het CDA Wijchen ondersteunt waar mogelijk (burger)initiatieven op het gebied van kunst en cultuur.

Het CDA Wijchen wil

- een ruim budget voor initiatieven vanuit de wijk voor de leefbaarheidsgroepen en dorpsontwikkelingsplannen

1.4. Armoedebestrijding door maatschappelijke participatie

Armoede is niet alleen een financieel probleem, maar vooral ook een zaak van niet kunnen meedoen in de samenleving. Een integrale aanpak is geboden. Voorkomen is beter dan genezen.

De Pas van Wijchen

Wij willen maatschappelijke participatie bevorderen door inwoners en ondernemers aan elkaar te verbinden via de 'Pas van Wijchen'. Deze pas is voor alle inwoners van Wijchen. Het doel van de Pas is inwonersparticipatie en minima-ondersteuning. Zo kunnen inwoners gebruik maken van acties bij sportverenigingen, culturele instellingen, maar ook bij winkeliers en horecaondernemers die bij de Pas zijn aangesloten. Met de Pas willen we bereiken dat meer mensen meedoen aan activiteiten in Wijchen en dat lokale ondernemers een platform krijgen voor hun (gezamenlijke) acties.

Inwoners met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm hebben recht op een toegankelijkheidsbijdrage van de gemeente. Dit bedrag wordt als een tegoed op hun Pas gezet.

Het CDA Wijchen wil

- steun aan maatschappelijke initiatieven voor armoedebestrijding
- armoede op wijkniveau inzichtelijk maken door data-analyses en daar gericht op communiceren
- armoede vertrouwenspersoon op scholen
- de Pas van Wijchen introduceren met gekoppelde minimaregelingen
- budgetcoaches die verbonden zijn aan de sociale wijkteams

1.5. Familie en gezin

Kinderen uit Alverna, Balgoij, Batenburg, Bergharen, Hernen, Leur of Niftrik gaan naar de basisschool of peuterspeelzaal in hun woonkern. Door krimp staan de peuterspeelzalen in de dorpen onder druk. Door creatieve oplossingen te bedenken moeten peuterspeelzalen bij de basisschool voor de dorpen behouden blijven.

Voor de nieuwkomers in Wijchen met een andere taalachtergrond is het belangrijk om zo snel mogelijk Nederlands te leren om mee te kunnen doen. Voor- en vroegschoolse educatie kan voorkomen dat kinderen met een taalachterstand starten op de basisschool.

Een jongere kiest niet snel zelf om maatschappelijk- of vrijwilligerswerk te gaan doen. Toch is het goed om jongeren hier kennis mee te laten maken. Het verruimt hun blik op zorg voor anderen en laat werkzaamheden zien waar ze normaal niet zelf voor zouden kiezen.

Kinderen hebben recht op een gezonde en veilige speelplek. Het CDA Wijchen wil dit garanderen door roken in speeltuinen en sportvelden te verbieden.

Het CDA Wijchen wil

- peuterspeelzalen bij de basisscholen in de wijken en dorpen behouden
- vroegschoolse educatie stimuleren ter voorkoming van taalachterstanden
- voortzetten van de maatschappelijke stage voor alle middelbare scholieren
- rookvrije sportvelden en speeltuinen

1.6. Jeugdzorg

De lijnen rondom de jongeren in de gemeente Wijchen zijn kort. In de jeugdzorg is door de komst van de sociale wijkteams de verbinding gelegd tussen schooladviesteams, schoolmaatschappelijk werk en jeugdzorg. Probleemjongeren zijn door deze verbindingen over het algemeen zichtbaar waardoor adequaat hulp wordt geboden. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom willen wij dat Wijchense kinderen vroegtijdig worden geholpen en daar waar nodig tijdige opschaling plaatsvindt. Het CDA Wijchen wil meer inzicht en controle op de jeugdzorg, zodat naast passende hulpverlening ook een financieel sluitende begroting voor de jeugdzorg wordt gerealiseerd.

Het CDA Wijchen wil

- tijdig blijven schakelen naar de juiste vorm van jeugdhulp
- monitoring en financiële verantwoording jeugdzorg moet op orde en inzichtelijk zijn

1.7. Ouderenbeleid

In de gemeente Wijchen zijn tal van clubs en verenigingen met een breed aanbod die inspelen op senioren. Het centrum heeft echter geen eigen wijkgebouw, terwijl hier relatief veel senioren wonen en leven.

Voor senioren is het belangrijk om voorzieningen in de nabijheid te hebben. Burgerinitiatieven van ouderen over huisvesting van senioren worden door het CDA Wijchen omarmd.

Er zijn senioren- of aanleunwoningen, die door de woningbouwcoöperatie verhuurd zijn aan andere doelgroepen. Echter: huidige seniorenwoningen voldoen niet aan de hoge zorgvraag. Het CDA Wijchen wil bestaande bouw geschikt maken en woningen levensfase-bestendig aanpassen.

Het CDA Wijchen wil

- een wijkgebouw in het centrum van Wijchen, met voorzieningen voor senioren
- voldoende aanbod van ouderen(aanleun)woningen in nabijheid voorzieningen
- renovatie seniorencomplexen en bestaande bouw geschikt maken

1.8. Eenzaamheid

Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral onze ouderen zijn een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. Het CDA Wijchen wil hiervoor permanente aandacht.

Het CDA Wijchen wil

- eenzaamheidsbestrijding als belangrijk speerpunt in het zorg- en welzijnsbeleid

1.9. Overlast en verpaupering tegengaan

In Wijchen is er overlast van jongeren in het centrum. Dit zorgt voor een onveilig gevoel, verminderd het woongenot en hindert centrumondernemers. Het CDA Wijchen wil overlast tegengaan door een duidelijk plan van aanpak om te voorkomen dat overlast ontstaat. Als er toch overlast ontstaat is volgens het CDA Wijchen meer inzetten op handhaving van de norm noodzakelijk. Het CDA Wijchen denkt hierbij uitdrukkelijk ook aan cameratoezicht.

Het CDA Wijchen wil

- verdere verpaupering Mawi-terrein, Kraanvogelstraat en boerderij Schoemaker tegengaan door opstellen van een visie, de volste aandacht eraan geven en er een hoge prioriteit aan toekennen
- jongerenoverlast voorkomen door plan van aanpak en bestrijden door handhaving norm en meer (camera)toezicht;

De verpaupering van het Mawi-terrein, de Kraanvogelstraat en de boerderij aan de Schoenakerrotonde is het CDA Wijchen een doorn in het oog. Het past niet bij een mooi dorp als Wijchen. Dit moet opgelost worden. Het CDA Wijchen ziet dit als een hoge prioriteit de komende periode.

2. VERKEER EN VERVOER

2.1. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan

Het laatste verkeer- en vervoerplan dateert uit 2008. In de tussentijd zijn de verkeersstromen in Wijchen veranderd door de opening van de nieuwe Tacitusbrug bij Ewijk, de rotonde op de Schoenaker, het keerspoor, de dijkoprit in Niftrik, nieuwe woonwijken, uitbreiding industrieterreinen en door verkeerstoename in het algemeen. Deze ontwikkelingen vragen om een integraal plan, kortom om een herzien verkeers- en vervoerplan (GVVP-III) waarin alle verkeersstromen in en rondom Wijchen en de omringende dorpen in kaart gebracht worden met mogelijke knelpunten en oplossingen.

Het CDA Wijchen wil

- een nieuw gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (GVVP-III)

2.2. Openbaar vervoer en spoor

Verkeersdruk door intensief spoorgebruik

Provincie en Prorail geven aan dat een verdubbeling van de spoorbrug bij Niftrik de komende jaren niet tot stand komt. Hierdoor komen er voorlopig geen kwartiersdiensten naar Noord-Brabant. Daarom ligt onze focus op het bestaande spoorwegnetwerk. Een beter sein-wisselsysteem bij met name de spoorwegovergang bij de Hoefsestraat zorgt voor een snellere verkeersdoorstroming. Ook het optimaal afstellen van de stoplichten zorgt hiervoor. Door digitaal verkeersmanagement willen wij het verkeer in en rondom Wijchen beter organiseren.

Verbeteren frequentie in de daluren

Reizigers die in de avond en in het weekend gebruik maken van het OV worden slecht bediend. Het CDA Wijchen pleit voor verbetering van de frequentie in het OV.

Behoud nette uitstraling stationsomgeving

Wijchen heeft een nieuwe stationsomgeving inclusief overdekte fietsenstalling. Een prachtig visitekaartje voor ons mooie Wijchen. Deze uitstraling willen wij behouden. Daarom zetten we in op het direct handhaven van de normen bij het station, zodat er geen 'verrommeling' ontstaat.

Het CDA Wijchen wil

- een beter sein- en wisselsysteem
- optimale afstelling van verkeerslichten
- digitaal dynamisch verkeersmanagement bij toegangswegen
- handhaving normen stationsomgeving
- meer treinen in de avond en in het weekend

2.3. Autoverkeer

Files knooppunt Bankhoef

Een Wijchenaar moet goed naar het werk kunnen reizen. Ook met de auto van en naar Noord-Brabant. Knooppunt Bankhoef is daarom voor ons een knelpunt dat de hoogste prioriteit heeft. Hier hebben wij ons de afgelopen periode al erg voor ingespannen door raadvragen te stellen, publiciteit te genereren en de provinciale lobby met het CDA Gelderland op te zoeken. Dit heeft geresulteerd in het beschikbaar stellen door de provincie van budget voor de aanpak van het knooppunt. Wij blijven politieke druk uitoefenen zodat Rijkswaterstaat –nu er geld voor is- zo snel mogelijk dit budget inzet en het verkeersprobleem oplost.

Geluidswal A50

Voor de dorpen Hernen, Leur en Niftrik is het doortrekken van de geluidsschermen langs de A50 direct van invloed op de leefbaarheid. Rijkswaterstaat geeft als wegbeheerder aan dat zij tot 2025 geen geluid beperkende maatregelen neemt. Wij vinden dat de gemeente maatregelen moet treffen om de geluidsoverlast van de A50 voor de dorpen in te perken. Nog jaren wachten op andere partijen is voor ons geen optie.

Geen tweede ontsluiting Kerkeveld

De afgelopen periode is veel discussie geweest over de aanleg van een tweede ontsluiting in Kerkeveld. Het CDA Wijchen is daartegen, omdat nut en noodzaak niet bewezen zijn en dit het verkeersprobleem in de wijk niet oplost.

Verkeerssituatie Randweg-Noord – Schoenaker – Gagelvenseweg

In de driehoek Randweg Noord, Schoenaker en Gagelvenseweg vinden dagelijks gevaarlijke situaties plaats. In het nieuwe gemeentelijke verkeers- en vervoerplan willen wij een integrale oplossing voor de knelpunten in dit gebied rondom de Woezik.

Parkeren in het centrum

Parkeren in Wijchen moet overal gratis blijven en zoveel mogelijk ondergronds. Binnenkort worden twee ondergrondse parkeergarages in het centrum van Wijchen geopend. Dit moet leiden tot het afnemen van de bestaande parkeerdruk in de nabije omgeving. Daarnaast willen wij een onderzoek naar een parkeergarage onder het Europaplein. Als onderzoek aantoont dat dit kan, dan verdwijnen geparkeerde auto's van het Europaplein en biedt dit de mogelijkheid voor een herinrichting van dit belangrijke gebied in het centrum.

Bovendien willen wij extra parkeerplaatsen rondom zwembad de Meerval. Het parkeren gebeurt daar regelmatig op het grasveld of op andere plekken waar die niet voor bedoeld zijn. Ook kunnen deze extra parkeerplaatsen bij evenementen in het centrum gebruikt worden.

Buurt-flits-service

Woonwijken moeten verkeersveiliger. Te hard rijden door wijken is een veel gehoorde klacht. Dit tast de leefbaarheid aan. Wij willen daarom dat bewoners zich aan kunnen melden voor de tijdelijke inzet van mobiele flitsapparatuur in hun buurt. Deze 'buurt-flits-service' zorgt voor bewustwording bij de automobilist en daardoor voor een veiliger leefomgeving.

Parkeren op bedrijventerreinen

Voor werknemers en bezoekers van Bedrijventerrein Oost zijn er te weinig parkeerplaatsen langs de openbare weg. Als gevolg hiervan worden groenstroken stuk gereden en wordt op plaatsen geparkeerd waar dit niet is toegestaan. Wij willen meer parkeerplaatsen nabij de bedrijven. Daarnaast pleiten wij voor handhaving van het parkeerverbod.

Op Bedrijventerrein Bijsterhuizen staan in de avonduren en nacht vrachtwagens met chauffeurs illegaal geparkeerd. Dit leidt tot overlast. Ook hier pleiten we voor handhaving van de norm.

2.4. Landbouwverkeer

Wij willen landbouwverkeer zo veel mogelijk buiten de dorpen omleiden. Zo nodig treffen we hiervoor infrastructurele aanpassingen. Voorbeeld hiervan zijn onze inspanningen voor het permanent toelaten van landbouwverkeer op de Drutenseweg. Dit ter voorkoming van onnodig landbouwverkeer door Balgoij en Lunen en ter bevordering van een kortere reistijd voor agrariërs. Wij willen hier op in blijven zetten bij de provincie Gelderland.

Het CDA Wijchen wil

- verbetering doorstroming knooppunt Bankhoef
- geluidswal doortrekken langs A50 in Hernen, Leur en Niftrik
- voldoende en gratis toegankelijke parkeervoorzieningen in centrum
- buurt-flits-service voor meer verkeersveiligheid in wijken en dorpen
- landbouwverkeer buiten de dorpen omleiden
- Parkeerplaats in de nabijheid van bedrijventerreinen

2.5. Fietsen en wandelen

Fietsen is niet alleen gezond, maar ook een goede en duurzame manier van mobiliteit. Gemeente Wijchen moet mensen verleiden de fiets te pakken in plaats van de auto. Wij willen dat mensen voor woon-werkverkeer, woon-schoolverkeer kiezen voor de fiets. Dit vereist veilige, goed onderhouden en desgewenst bredere fietspaden op en naar onze bedrijventerreinen, snelfietsroutes en goede fietsenstallingen rondom scholen en sportaccommodaties.

Voor de dorpsbewoners en het toerisme is het van belang dat het vrijliggend fietspad aan de Maasdijk bij Batenburg wordt doorgetrokken naar de Loonse Waard in Niftrik. Het CDA Wijchen ziet meekoppelkansen om dit fietspad te realiseren met de werkzaamheden die daar plaats gaan vinden vanuit het project Bedijkte Maas.

Het CDA Wijchen wil

- een “Wijchens fietsplan” waarin de volgende punten worden opgenomen
- duurzame en smart verlichting langs alle doorgaande fietsroutes
- meer fietsstraten aanleggen waarbij auto’s te gast zijn
- lopend en fietsend naar school de nieuwe norm maken
- veiligheid verbeteren voor fietsers op rotondes en oversteken
- oplaadpunten voor E-bikes in de openbare ruimte (centrum, station, campus)
- snelle en veilige E-bike routes naar de dorpen en omliggende gemeenten
- een vrijliggend fietspad realiseren langs de Maasdijk van Batenburg naar Niftrik

2.6. Recreatie en toerisme

Centrum Wijchen

Recreatie en toerisme bieden de aankomende jaren kansen. In het centrum van Wijchen zijn veel eetgelegenheden, gezellige terrassen en is het vermaak aanzienlijk toegenomen. Er ontbreekt echter nog een hotel in het centrum van Wijchen. Wij zien graag een hotel binnen de huidige contouren van het centrum. Het bioscoopplein verdient uitbreiding zodat dit nog meer een uitgaansmogelijkheid wordt en een verlengde van het centrum.

Wijchens Meer

Recreatie is ook het rondje Meer afmaken. Dit rondje is nu niet mogelijk door de inrichting van het Oosterpark. Wij vinden dat aan de zijde van het Meer bij het Oosterpark een vergelijkbaar pad moet komen als aan de overzijde ligt. Een brug over het Meer die Wijchen-Zuid verbindt met het Oosterpark is ook een wens. Hierdoor raakt Wijchen-Zuid meer betrokken bij recreëren in het Oosterpark. Tevens wil het CDA Wijchen het rondje Meer afmaken langs Huurlingsedam en Kerkeveld. Zo moet er uiteindelijk een onafgebroken looproute langs weerszijden van de Meer van de Blauwe Hof tot aan de Huurlingsedam ontstaan.

Promotie Wijchen

Evenementen zoals de Vierdaagse en publiektrekkers zoals het toekomstige saunacomplex aan de Berendonck met circa 200.000 bezoekers per jaar, bieden veel kansen voor toerisme en recreatie. Wij vinden dat de gemeente, ondernemers, centrummanagement, winkeliers, horeca-uitbaters de handen ineen moeten slaan om bezoekers aan Wijchen kennis te laten maken met het centrum, de mooie kastelen en ons buitengebied. De gemeente treedt hier wat ons betreft faciliterend op en verleent waar mogelijk hieraan steun.

Het CDA Wijchen wil

- de mogelijkheid voor een hotel in het centrum
- het wandelpad afmaken rond het Wijchens Meer ter hoogte van het Oosterpark, Kerkeveld en Huurlingsedam
- open verbinding tussen Oosterpark en het Wijchens Meer mogelijk maken
- Gemeente Wijchen met haar kernen en buitengebied promoten

3. WONEN

3.1. Voldoende en betaalbare woningen

De woonwensen van inwoners moeten centraal staan bij het woonbeleid. Op dit moment wordt Wijchen echter gehinderd door de beperkingen van het woningcontingent dat door de provincie is opgesteld. Dit wordt in Wijchen ervaren als een provinciale bouwstop. Inwoners van de gemeente Wijchen plukken momenteel hier de wrange vruchten van.

Nu de economie aantrekt, de woningmarkt floreert en de rente bovendien historisch laag is, wringt het dat in het dorp Wijchen en in de omliggende kernen nog maar zo weinig woningbouw mogelijk is. In de dorpen verlaten jongeren de oude kern, omdat er geen woningen, al dan niet voor starters bedoeld, meer worden gebouwd. Bouwen is voor de dorpen juist van vitaal belang. En in de gehele gemeente is het meer regel dan uitzondering dat woningen per opbod, boven de vraagprijs, worden verkocht. Deze situatie op de koopmarkt zorgt ook voor extra druk op de huurmarkt, omdat een koopwoning niet meer voor iedereen haalbaar is.

De Wijchense woningmarkt is oververhit aan het raken. Om de druk op de woningmarkt te verlagen en voldoende betaalbare woningen te realiseren zijn substantieel extra nodig.

Het CDA Wijchen gaat voor minimaal 500 extra woningen in het woningcontingent tot 2025.

Deze 500 extra woningen willen we invullen met

- bouwen in de dorpen
- kleinschalige initiatieven
- woningsplitsing in het buitengebied
- opknappen Kraanvogelterrein
- starterswoningen onder andere in 'Lambrasse II'
- appartementen voor jongeren en senioren
- voldoende aanbod van seniorenwoningen in nabijheid van voorzieningen
- creatieve oplossingen voor hergebruik bestaande seniorencomplexen
- aanmoedigen collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)
- verder uitbreiden Huurlingsedam

NB. De gemeente Wijchen is geen projectontwikkelaar. Toch kan de gemeente actief bijdragen aan een goede oplossing van de vastgelopen woningmarkt. Waar mogelijk stimuleert de overheid publiek-private samenwerking die deze bouwvormen tot gevolg kan hebben.

3.2. Duurzame woningbouw

Vanuit het oogpunt van rentmeesterschap investeert het CDA Wijchen in duurzame woningen. Dan gaat het om milieuvriendelijke woningen en woningen die levensloopbestendig zijn of passen binnen de circulaire economie , zoals volledig afbreekbaar bouwen.

Nieuwbouw in de gemeente Wijchen geeft nieuwe impulsen aan verduurzaming van de totale woningvoorraad. Bij nieuwe woningen vinden wij dat direct energieneutraal en gasloos bouwen het uitgangspunt moet zijn. Dit kan door de toepassing van zonnepanelen, 'all-electric' en warmte-koudeopslag.

Met woningbouwcorporaties maakt de gemeente afspraken over verduurzamen van huurwoningen, zoals recentelijk in Achterlo is gebeurd. Wij zijn van mening dat de gemeente moet doorgaan met het maken van afspraken met corporaties over het opknappen van bestaande huurwoningen.

Het project woningbouw Balgoij toont aan dat als bewoners ruimte krijgen voor het zelf bouwen van hun eigen woning of buurt, de cohesie versterkt wordt en het draagvlak toeneemt. Dat vraagt om minder regels waar dat kan. De ruimte die de nieuwe Omgevingswet hiervoor biedt willen wij aangrijpen.

Het CDA Wijchen wil:

- dat nieuwe woningen energieneutraal zijn en niet langer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen;
- dat de gemeente doorgaat met het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

4. ONDERNEMERSCHAP EN WERKGELEGENHEID

4.1. Economie

Bedrijvigheid en ondernemerschap dragen bij aan de vitaliteit en de leefbaarheid in de gemeente Wijchen. Het CDA Wijchen kiest vanuit haar uitgangspunt van rentmeesterschap nadrukkelijk voor het stimuleren van sociaal ondernemerschap, waarbij de winst van het bedrijf ook bijdraagt aan het geven van kansen aan mensen en aan duurzaam produceren. Voor het CDA Wijchen zijn familiebedrijven en MKB-bedrijven de motoren waar onze samenleving op draait.

4.2. Bedrijventerreinen

CDA Wijchen wil de vitaliteit van de bedrijventerreinen zoals Bijsterhuizen, Bedrijventerrein Oost, en 't Blok en Breekwagen in Bergharen behouden en verbeteren. Ondernijning (vermenging van de onderwereld en de bovenwereld) is een serieus probleem aan het worden. Het verslechtert de veiligheid en leefbaarheid en levert schade op voor ondernemers.

We willen meer handhaving op illegale overnachtingen en foutief parkeren. Verder willen we voldoende parkeervoorzieningen voor werknemers en bezoekers en een betere bereikbaarheid door het aanpakken van het fileknooppunt Bankhoef.

Op onze bedrijventerreinen overnachten illegaal vrachtwagenchauffeurs. Dit is niet toegestaan, maar kennelijk is er wel behoefte aan een overnachtingsmogelijkheid. Er is nu geen legaal alternatief binnen de gemeente Wijchen. Het CDA Wijchen wil een dergelijk alternatief onderzoeken, zodat het illegaal overnachten op bedrijventerreinen stopt en omdat dit op een vaste plek beter te reguleren is. Een alternatief is bijvoorbeeld een collectief parkeerterrein voor vrachtwagens met faciliteiten hierbij.

Het CDA Wijchen wil

- vitale bedrijventerreinen door gerichte handhaving, parkeervoorzieningen en betere bereikbaarheid
- stoppen illegaal overnachten op bedrijventerreinen en onderzoek naar alternatief voor collectief parkeerterrein voor vrachtwagens

4.3. Ondernemen in het Wijchense centrum

Het centrum in Wijchen is onlangs verkozen tot leukste winkelhart van Gelderland. Deze positie willen we behouden door te blijven investeren. Om klanten naar het centrum te trekken is de aanwezigheid van supermarkten cruciaal. Het CDA Wijchen pleit voor supermarkten nabij alle andere winkels. Het CDA Wijchen is tegen de komst van een casino want dat draagt niet bij aan het dorps karakter en zorgt mogelijk voor overlast.

Technologische innovaties maken het mogelijk om op een duurzame manier meer uit verlichting te halen. Wij willen daarom een lichtplan voor het centrum van Wijchen waarin onze iconen van het centrum (de molen, het kasteel, de Antonius Abt en de Markt) een plek in de schijnwerpers krijgen. Dit zorgt voor meer sfeer, een hogere aantrekkingskracht en meer beleving.

Het Wijchense centrum is er qua horecavoorzieningen flink op vooruit gegaan. Dit is een positieve ontwikkeling die bijdraagt aan de vitaliteit van het centrum en leegstand voorkomt. Deze ontwikkeling willen wij verder uitbouwen door het bioscoopplein uit te breiden en een hotel in het centrum mogelijk te maken.

Locatie oude gemeentekantoor

De locatie van het oude gemeentekantoor is een van de markantste plekken in Wijchen. De verhuizing van het gemeentekantoor biedt daardoor unieke kansen, om de mooiste plek van Wijchen, het kasteel, nog meer uitstraling te geven.

De herinrichting van deze locatie moet versterkend werken aan de cultuurhistorische waarde van het kasteel en aansluiten bij de allure van de Kasteellaan. Geef het bekendste gebouw van Wijchen daarin de ruimte. Het vrijkomen van deze unieke locatie biedt bovendien de mogelijkheid om een 'boulevard' te creëren tussen de molen, het kasteel, het centrum, de Oostflank en het Wijchens Meer. Zo verbindt het CDA Wijchen deze mooie, historische plekken in het centrum van Wijchen met elkaar.

Het geniet de voorkeur van het CDA Wijchen om een permanente, open inrichting te creëren voor alle Wijchenaren. Duurzaamheids- en groenaspecten moeten worden meegenomen als elementen bij de inrichting van de locatie van het oude gemeentekantoor. Bij voorkeur komen er geen commerciële functies. De hernieuwde inrichting van deze locatie biedt mogelijkheden om dagrecreatie voor ouderen in het centrum terug te laten keren. Wellicht is hier een overkapt evenemententerrein voor kleinschalige evenementen ook passend te maken zonder afbreuk te doen aan de omgeving.

Het CDA Wijchen wil een onderzoek naar ondergronds parkeren bij het Europaplein. De haalbaarheid hiervan moet uitwijzen of een grotere zone vrij kan komen rondom het oude gemeentekantoor. Dit biedt nog meer kansen om iets unieks te realiseren op deze centrumlocatie.

Bij de invulling van deze locatie dient rekening gehouden te worden met de wens van de Wijchense inwoners. Uiteindelijk moet alles tezamen ervoor zorgen dat het winkelgebied versterkt wordt met een unieke ervaring op deze markante plek in het centrum van Wijchen.

Het CDA Wijchen wil

- nieuwe supermarkten alleen in bestaande panden met winkelbestemming en alleen in centrum Wijchen
- kwalitatieve en niet commerciële invulling van de mooiste plek in Wijchen
- slimme, duurzame (straat)verlichting in het centrum
- de komst van een hotel mogelijk maken in het centrum van Wijchen
- effect parkeren in het centrum meten in een hernieuwd parkeeronderzoek

4.4. ZZP-ers ruim baan

Veel ZZP-ers zijn actief geworden ten tijde van de economische crisis. Zij hebben inmiddels hun bedrijf uitgebouwd en missen ruimte om hun bedrijfsbusjes en aanhangwagens voldoende veilig te kunnen stallen. Het CDA Wijchen wil daarom de mogelijkheid voor een bedrijfsverzamelband voor ZZP-ers, in een mooi groot gebouw met variatie in huur en koop en ruimtes in verschillende groottes. Dit bevordert bovendien allerlei kruisbestuivingen en verbindingen zoals op Strijp-S in Eindhoven. Op dit moment zijn veel ZZP-ers op zoek naar betaalbare woonruimte met grotere garages, loodsen of bouwkvavels. Het CDA wilt dat er ingespeeld wordt op de vraag van de ZZP-ers en daarmee woonwijken ontlasten.

Het CDA Wijchen wil

- dat er concrete locaties worden aangewezen waar ZZP-ers hun bedrijf kunnen uitoefenen
- bedrijfsverzamelband voor ZZP-ers mogelijk maken

4.5. Ondernemen in het buitengebied en agrarische sector

Het Wijchense buitengebied omvat circa 5.500 hectare landelijk gebied. Het CDA Wijchen vindt dat hier zuinig mee omgesprongen moet worden en dat tegelijkertijd ruimte moet blijven voor bedrijvigheid. Verpaupering van het buitengebied ligt op de loer door bedrijfsbeëindigingen en daarmee vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). Volgens het CDA Wijchen vraagt dit om een andere invulling. Dit kan enerzijds door sloop van oude schuren en anderzijds door functieverandering.

We willen agrariërs bewegen om oude schuren te slopen. Een financiële prikkel in de vorm van bijvoorbeeld een slooppremie of lening vindt het CDA Wijchen tot de mogelijkheden behoren. Het CDA Wijchen vindt dat verwante functies zoals agrotourisme, zorg en levering van energie kunnen

behoren tot het agrarische bedrijf. Dit mag voor omliggende agrarische bedrijven niet leiden tot structurele belemmeringen.

Snel internet in het buitengebied is cruciaal voor ondernemers en inwoners. Het CDA Wijchen is voorstander van het voortzetten van aansluiten van huishouden en bedrijven in het buitengebied op de snelle internetaansluiting. Idealiter gebeurt dit via een hybride financiering door kabelbaars, bedrijven, bewoners en de gemeente.

Het CDA Wijchen wil

- voortzetten aansluiten huishoudens op snel internet in buitengebied
- zuinig omspringen met buitengebied, waarbij tegelijkertijd wel ruimte moet blijven voor bedrijvigheid
- verpaupering door leegstaande gebouwen van het buitengebied tegengaan
- slooppremie of lening voor verwijderen van Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)
- functieverandering voor Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) meer mogelijk maken
- aanverwante functies zoals agrotourisme en zorg behoren tot het moderne, verbrede agrarische bedrijf.

4.6. Werkgelegenheid

Het CDA Wijchen vindt betaald werk belangrijk voor iedereen. Het is bovendien de beste vorm van sociale zekerheid. Werk betekent meer dan een inkomen; werken biedt mogelijkheden tot verdere zelfontplooiing en contact met andere mensen.

Doordat de economie aantrekt weten steeds meer mensen een baan te vinden. Echter niet alle groepen profiteren van de aantrekkende arbeidsmarkt. De positie van ouderen, langdurig werklozen, statushouders en arbeidsgehandicapten staat onder druk. Steeds vaker gaat het erom dat vraag en aanbod elkaar moeten vinden. Ondanks de aantrekkende economie en de beschikbaarheid van 3400 nieuwe banen binnen onze gemeente, blijft de werkloosheid in Wijchen schrikbarend hoog. Wij willen dat de gemeente Wijchen samen met het Werkbedrijf er voor gaat zorgen dat we onze inwoners met een uitkering leren kennen en deze groep actief gaat bemiddelen naar een baan in onze regio. De gemeente heeft hierin, samen met werkgevers en werknemers, een belangrijke rol binnen de arbeidsregio Rijk van Nijmegen.

De positie van de werkloze 55-plusser is echt actueel. Uit onderzoek blijkt dat slechts een kleine minderheid uit deze groep een betaalde baan vindt. Maatwerk is daarom nodig. Wij vinden dat oudere werkzoekenden die vrijwilligerswerk verrichten geen verplichte sollicitatieactiviteiten hoeven te verrichten.

Verder vinden wij dat de gemeente Wijchen *social return* moet toepassen bij inkoop en aanbestedingen. Hierdoor moeten bedrijven waarmee de gemeente een inkoopcontract aangaat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werk bieden. Dit levert tientallen extra arbeidsplaatsen op.

Door slim aan te besteden bij de inkoop van diensten, goederen en werken wil het CDA Wijchen bereiken dat Wijchense ondernemers een eerlijke kans krijgen op de gunning van een opdracht bij de gemeente Wijchen.

Het CDA Wijchen wil

- hoge prioriteit geven aan de bemiddeling van mensen met een bijstandsuitkering
- dat gemeente Wijchen *social return* toepast bij inkoop van diensten, goederen en werken

5. DUURZAAMHEID

5.1. Afvalvrij Wijchen

Voor het CDA is 'rentmeesterschap' een kernbegrip. Het betekent concreet dat we onze wereld op een goede manier doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Rentmeesterschap moet ook lokaal ingevuld worden. Om dit mogelijk te maken moeten we het gebruik van niet hernieuwbare grondstoffen sterk verminderen en uiteindelijk stoppen. Daarnaast moeten we hergebruik van grondstoffen stimuleren. Voor ons is dit een logisch vervolg op gescheiden en omgekeerd afval inzamelen in onze gemeente. Hiertoe willen we initiatieven stimuleren en faciliteren van inwoners, start ups en ondernemingen binnen de circulaire economie.

De introductie van omgekeerde afvalinzameling moet mede zorgen voor een blijvende bewustwording over afval en hergebruik / recycling. Voor ons is een logische vervolgambitie: Wijchen afvalvrij maken in 2040. Door alles herbruikbaar te maken bestaat er immers geen afval meer. Wij willen dat de gemeente Wijchen hierin het goede voorbeeld geeft. Daarom kiezen wij voor 100% circulaire inkoop, ondertekening van het Grondstoffenakkoord en uitreiking van een Duurzaamheidsprijs.

Wij willen dat de gemeente Wijchen in 2022 100% circulair inkoopt. Dit wil zeggen dat alle producten herbruikbaar zijn. Circulair inkopen moet een vast onderdeel zijn van elk gemeentelijk inkooptraject.

Daarnaast willen we dat de gemeente Wijchen het Nationaal Grondstoffen Akkoord ondertekent. Het zorgt ervoor dat we duurzaam met onze aarde en het milieu omgaan. Voor Wijchen betekent dit: 10% minder CO2 uitstoot, 20% waterbesparing in de industrie en 25% minder import van primaire grondstoffen. Bovendien creëren we hiermee nieuwe banen. Alleen al voor Wijchen 150 banen in 2023!

Bovendien willen wij een Duurzaamheidsprijs instellen, die jaarlijks uitgereikt wordt aan een vereniging, stichting, organisatie of onderneming die zich inspannt om grondstoffen en energiegebruik terug te dringen.

5.2. Energieneutraal Wijchen

Het is noodzakelijk een transitie op het gebied van energie en afval te realiseren om de wereld én Wijchen goed achter te laten voor de volgende generaties. Hier horen hoge ambities bij. Wij streven naar een energie neutrale Wijchense samenleving in 2040.

Wij vinden dat in 2040 zo min mogelijk energie moet worden verbruikt. De benodigde energie die in Wijchen wordt verbruikt moet binnen onze gemeentegrenzen worden opgewekt.

5.3. Windenergie

Zonder de inzet van windenergie wordt Wijchen nooit energieneutraal. Het CDA Wijchen vindt een goede inpassing in de omgeving belangrijk voor het draagvlak in de samenleving. In de 'Gedragscode Windenergie' zijn hier richtlijnen voor opgesteld.

Wij zijn voorstander van windenergie, ook binnen de gemeentegrenzen van Wijchen. Het loslaten van de maximale tiphoogte van een windturbine biedt kansen. Hierdoor zijn 1/3 minder turbines in ons landschap nodig om dezelfde hoeveelheid energie op te wekken. Daarnaast is de trend dat hogere windturbines juist minder geluidsoverlast veroorzaken.

5.4. Zonne-energie en biogas

Ook zonder de inzet van zonne-energie en biogas wordt Wijchen niet energieneutraal. Wij zijn van mening dat de gemeente hierin een voortrekkersrol heeft.

Wij willen dat op alle nieuwbouw en verbouw in de gemeente de toepassing van zonnepanelen als een zeer serieuze optie wordt meegenomen. Dat geldt zeker voor het gemeentelijke vastgoed. Het CDA Wijchen staat positief tegenover zonneakkers, mits deze niet lukraak in het buitengebied geplaatst worden. De landschappelijke waarde en de landbouwstructuur moeten hier niet teveel door aangetast worden.

Voor de opwekking van biogas uit materialen, zoals mest, gft-afval en bermgras zal vanwege de gewenste schaalgrootte samenwerking gezocht moeten worden in de regio. Daarbij kan gedacht worden aan lopende en nieuwe activiteiten van de Afvalenergie Centrale (ARN). Ook onderzoek naar co-vergisting bij grotere agrarische bedrijven juichen wij toe. Het CDA Wijchen vindt verder dat de kans rijkheid van warmte en warmwaterwinning uit grond en water onderzocht moeten worden.

5.5. Water in Wijchen

Water is één van de grootste uitdagingen van de toekomst, zeker als je in het Land van Maas en Waal woont. Dit vraagt om een visie en maatregelen voor de waterhuishouding in Wijchen. Het CDA Wijchen wil dit doen door het opvangen van regenwater in tuinen, regentonnen of op groene daken. Dit draagt bij aan het voorkomen van wateroverlast en zorgt voor duurzaam hergebruik van schoon regenwater. Wij willen inwoners hiertoe verleiden met subsidie en het belonen met een lagere rioolbelasting.

Zeker bij nieuwbouw vinden wij dat de gemeente een rol heeft in het voorlichten van bewoners over de aanleg van hun tuin. Hierdoor wordt groen gestimuleerd en verstenen tuinen niet compleet, met alle gevolgen voor de waterafvoer en het gemeentelijk riool.

Op het gebied van water zijn er meer duurzaamheidskansen. Het CDA Wijchen wil daarom een klankbordgroep 'Water in Wijchen' oprichten waarin bewoners mee kunnen denken over slimmer en zuiniger omgaan met water.

5.6. Duurzame verlichting

De openbare ruimte in Wijchen telt duizenden lampen en andere lichtpunten. De gemeente heeft hier direct invloed op. Door de grote hoeveelheid verlichting betekent elke kleine verbetering al snel grote winst. Wij willen meer duurzame led-verlichting in de openbare ruimte. Toepassen hiervan bespaart op energieverbruik. Led-lampen gaan veel langer mee en hoeven minder snel vervangen te worden. Goede verlichting draagt bovendien bij aan het voorkomen van vandalisme en geeft een gevoel van veiligheid.

5.7. Duurzaam ondernemen

Ondernemers zijn ook innovators. Zij kunnen als grootverbruikers het verschil maken naar een duurzaam en energieneutraal Wijchen. Dit kan bijvoorbeeld door hergebruik van warmte en door energiezuinigere methoden van produceren. Uiteraard ook door het aanleggen van collectieve voorzieningen zoals windmolens, zonneweiden en zonnedaken, of door koude/warmteopslag in de bodem.

De gemeente moet hiervoor voorwaarden scheppen, plannen aanjagen en zorgen dat de business case voor onze ondernemers zo aantrekkelijk mogelijk wordt. Dit zorgt voor meer duurzaamheidsmaatregelen. Op deze manier snijdt het mes aan twee kanten.

5.8. Verduurzaming vastgoed

Om de ambitie energieneutraal Wijchen te realiseren ontkomen we er niet aan om bestaand vastgoed te verduurzamen. De landelijke taskforce bouwagenda adviseert bijvoorbeeld schoolbesturen het eigendom van hun gebouwen uit handen te geven. Nu zijn Kans & Kleur en de gemeente Wijchen verantwoordelijk voor de bouw en het onderhoud van hun panden. Maar daar schiet door gebrek aan kennis het energiezuinig maken van panden vaak bij in. Het CDA Wijchen wil de mogelijkheid verkennen om maatschappelijk vastgoed te laten beheren door vastgoedondernemers die meer verstand hebben van verduurzaming.

Het CDA Wijchen wil

- 100% afvalvrij Wijchen door circulair inkopen, ondertekening grondstoffenakkoord en een duurzaamheidsprijs
- realiseren voldoende windenergie voor een energieneutraal Wijchen door bouwen van windmolens
- nieuwbouw, al dan niet bestemd als woningbouw standaard uitrusten met zonnepanelen
- onderzoek naar innovatieve mogelijkheden verduurzaming maatschappelijk vastgoed
- samen met andere gemeenten biogas opwekken
- onderzoek naar mogelijkheden warmte en warmwaterwinning
- minder tegels en meer groen in tuinen en wijken voor een betere waterhuishouding
- instellen klankbordgroep 'Water in Wijchen'
- meer duurzame led-verlichting in de openbare ruimte
- ondernemers verleiden tot duurzaam ondernemen

6. SAMENWERKING IN DE REGIO

6.1. Gemeentelijke samenwerking

De complexiteit en veelheid aan taken van de gemeenten in Het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen is de laatste jaren sterk toegenomen. Door de invoering van de Omgevingswet neemt dit nog verder toe.

Dit vraagt om een krachtige gemeente die enerzijds de bewoners goed kent en anderzijds voldoende expertise en kwaliteit in huis heeft om de samenleving te dienen. De gemeente Wijchen moet daarom op zoek naar een schaal die recht doet aan de wijze waarop haar inwoners wonen, werken en leven.

Wij willen dat Wijchen als centrum in tweestromenland een constructieve rol gaat spelen samen met haar natuurlijke partners in de regio zoals Beuningen, Druten en West Maas en Waal. Wijchen dient hiertoe initiatieven te nemen voor samenwerking. Het is belangrijk voor de betrokkenheid van de inwoners dat het bestuur nabij is en dat de gemeente Wijchen ruimte houdt voor lokale keuzes en lokaal beleid.

Het CDA Wijchen wil

dat Wijchen een vitale gemeente blijft met ruimte voor lokale keuzes en beleid

7. GEZONDE GEMEENTEFINANCIËN

Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld via de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt voort uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van de gemeente. Het is onze overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn.

Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA Wijchen zijn: spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

7.1. Spaarzaamheid

Het CDA Wijchen leeft niet in de waan van de dag. Daarom zorgen we voor voldoende weerstandsvermogen en sparen we voor gewenste investeringen in de toekomst.

7.2. Transparantie

De uitgaven van de gemeente zijn volledig transparant. Om die reden ontvangen inwoners, bijvoorbeeld bij hun OZB-aanslag, een korte weergave van de uitgaven van het afgelopen jaar. Declaraties van bestuurders worden inzichtelijk gemaakt voor de raad. Op de site van de gemeente komt een duidelijk overzicht van instellingen die van de gemeente subsidie ontvangen en de taken die men daarvoor uitvoert.

7.3. Gematigde lokale lasten

De gemeente moet de belangen van haar inwoners voorop stellen. De afgelopen jaren is de OZB in Wijchen onnodig verhoogd. Dit is niet in het belang van de Wijchense inwoners en is ons daarom een doorn in het oog. De OZB mag in de komende raadsperiode alleen stijgen op basis van het prijsindexcijfer of wanneer er een bijzonder maatschappelijk belang mee gemoeid is.

Het CDA Wijchen wil

- volledig transparante uitgaven
- geen verhoging van de OZB, tenzij sprake is van prijsindexering en/of bijzonder maatschappelijk belang